

1

శ్రీ వేమన గ్రంథాలయము
తేలప్రోలు (కృష్ణ)

వి పంచి

అగ

బొడ్డు బాపిరాజు

యువ వసంతము

1935

9

శ్రీ శేషాద్రి విలాసము
పాదములు (పద్య)

• •

ఈ మనోహర గీతికాస్తోమ, మాల-
పించు కొన్నది విశ్వవిపంచి మున్నె ;
మఱల నవరాగమున మధు మారుతమున
కులికి మాటుమోగినవి కోకిల గళాన.

* *

అవతారము

ఉదయింపం గదవోయి, భాస్కరుడ,

ప్రత్యుత్థానముల్ సేయ ను

న్నది ; బంగారపు చల్వ చప్పరములన్

బన్నించి, విశ్వేధి నం

బుడ సౌధమ్ములు చిత్రవర్ణములఁ

జెల్వం దీర్చుచున్ మా యుషా

మునితారత్నము ; ఈ యుగాది పొడువుం

బ్రౌద్దుల్ జగత్ జేమముల్.

నిండిన తేనెతో వలపు నిండిన

డెందము గాన్క వెట్టఁ గై

జండకు వేచియుండె, మమతల్ చెను

రించిన కాపిమోవి, నూ

రైండ, మిటారి తమ్మి జవరాలిదిగో!

సుకవీంద్ర రాణ్ణణీ

మండనులై స ఈ యళికుమారకు

లింతకు విన్నవింపరే ?

పవడమ్ముల్ వెలివెట్టు మావి చిగురుం

బజ్జీలు నోరూరు గా

రవపుం గ్రొంజవివీకఁ గోకిలపుం

బేరంటాండ్రు సాపాటుగా,

నవలీలామయ పంచమ శ్రుతుల

సంధానించి నీకై సుధా

రవళిన్ మంగళ మాలపించిరి, జగ

ద్రక్షాను రాగాకృతీ !

ఆరవిచ్చిన వెల్ల లతాంతచయము,

కోరిపాడిన వెల్ల శకుంతసమితి,

ప్రకృతిమాత సహస్రకరమ్ము లెత్తి

స్వస్తి నుడివెడి, అవతరింప గదనోయి !

ప్రణయబంధము

అటనటఁ జిక్కువడ్డ తుహినాంబువు

లల్లన జాటి మోవి చెం

గటఁ దరితీపి వెన్నెలల కాంతులఁ

దావులు ప్రోవుసేయఁ, జె

క్కిటఁ జెమరించు కోరికలు క్రీగనులం

దగుసింప, మాటి కా

రటమునఁ గుందు, తమ్మిజవరాల,

పనుల్ వినిపింపవేమియో ?

కలికీ, దాపురమేటికే ? మసక

చీకట్లింకఁ గార్కొన్న పం

దిలి విప్పింపఁగఁ బోవు, దైవత

పురంధ్రీరాజి విన్వేధిలో

వెలుగుం బాసిన కాలదీపికల

నార్పింపంగ లే; దేల ప్రా
ద్దుల గొండం దిలకింతు వింత వినఁ
గాదో నీ రహోవృత్తముల్ ?

కోరిక దీటునట్టు లదిగో, ఉద

యాచల సానువుల్ రుచి
స్ఫారములయ్యె ! నీ మనసు పట్టిన
రాగమె తోచె నేమొ ది
క్తీరము లందు ; మేల్తుసుగుఁ దీసి
యుపాసతి పల్కరించు శృం
గారము లేమిటే ? చెవులు కన్నులు
గా వినుచున్న దానవే !

ప్రేమారాధన కోసమే చివురు

మోవిన్ మొల్కలెత్తించు లీ
లా మాధుర్య రసాంచిత ప్రియ మనో
హ్లాదాను సంధాన సం

ఖ్యా మేయమ్ములు, సుస్థితమ్ములు, రస
 జ్ఞాళిన్ మహామోహ నాం
 ధీమధ్యమ్మునఁ ద్రోసి జాటవిడుచున్
 ప్రేమార్థవజ్జీవనీ!

అవతరించె ప్రియుండు, ఉద్యత్తనోహ
 రాకృతిఁ; దపస్సు పండెంగదమ్మ! ఎచటి
 ప్రణయ బంధమ్ములో! మిన్న వదలనట్టి
 రవియు, గొలఁకుఁ గదలని నీరజలతాంగి!

శ్రీ వేనున గ్రహలయము
 శ్రీ లక్ష్మణ (మొదల)

సు భా షి త ము

ఏమోయి, సాగర, మన
లో మనమాటయె సుమా! తెలుపఁగా వల దీ
సామాన్య మానవుల, కది
యేమని తెలిపినను నష్టమే లేదుకదా.

రేఁగిన గాలిదుమ్మునకె తెప్పలు
గుప్పన నప్పళించు మే
మే, గరువమ్ము తొమ్ము వితిపింపఁగ
దేశముకాని దేశ మా

రేగుచుఁ బుట్టినట్టి నెలవితయుఁ
జింతన సేయకుండ, నీ

లాగున నెన్నియో యుగములన్
దొరిలించుచు నున్నవాడవే !

ఎవడోయీ, నిను నాజ్ఞ సేయఁగల వాఁ

డిన్నాళ్ళు? నీకంత తేఁ

కువ లేకున్నది గాక, బెగ్గటిలి

గగ్గోలొంది యువ్వెత్తు వె

ల్లువలోసం దలమున్క-లై గడియలో

లోకమ్ము లల్లాడు; ని

క్కువ మీ వొక్క పదమ్ము ముందునకుఁ

గోర్కుల్ సాఁగ సాగించినన్.

నిన్నుం గన్న నెడంద జాలి వొడమున్ !

నిర్వీర్యుఁ డెవ్వండొ తా

నెన్నేనై న సహించియుండఁ దగుఁ

గానీ, సత్యసంపన్న, నీ

కున్నే లో టది? ఎవ్వఁ డడ్డఁ గలఁడో

యుప్పొంగుమా చూత ! మీ

మన్నున్ మిన్నులు గూడు చోట

నివసింపన్ నీకు ప్రారబ్ధమే ?

ఏ నాఁ డీచెఱ వీడి రాఁ గలుగు

దోయీ! వేడి కన్నీళ్ళతో

ఈ నీ జీవనమెల్ల యుప్పురిసి పోయెన్ ;

ఎంతగా నీవు లో

లోనం ఘూర్ణిలినం బ్రయోజనము

పొల్లుం గాక, పై పెచ్చు నీ

నానా దుస్థితి మూలముం దలఁచు

కొంటున్ గుండె నీరయ్యెనో!

జెలఁ బెట్టించిన గవ్వసేయని మహా

విద్వాంసులే నేడు ర

చ్చలతోనం దలలెత్తినారు ; జగ

మిచ్చా వ్యాపృతిన్ మీరి మే

రలఁ, గొమ్ముల్ మొలిపించుకొన్న,

దకటా! రత్నాకరుం డన్న కి

ర్తులు మ్రోయించిన నీవె కాలదల

వేదో ముగ్ధనున్నట్లుగా.

దొరకిన తావుకై నిలువు దోషిడి
 యిత్తురు, పుంతత్రోవల
 బ్బరముగఁ జేలవోఁ గలసిపోయి
 సుఖమ్ముగ నుచ్చనచ్చ నె
 వ్వరు మడిగట్టియుండి రిదె పల్కుము
 వ్రేల్మడువంగఁ; దేరగా
 దొరకినఁ బోవనీయరు. గదోయి,
 తటస్థుల మాక్రమింపుచగా !

అదియె ప్రపంచ ధర్మమగునయ్య,
 మహామహు లెల్ల నీతి కో
 విమలె, పగాయివారిఁ జదివించెడిచోఁ;
 దమపట్ల నెప్పు డె
 య్యది యనుకూలమో అరయు
 నట్టిరె, మాయజగమ్మునాదు వా
 రిదె కలపేరు; నీవలె వరించిన
 పీఠము వీడకుందురే ?

ఎవడో కలండు దేవుడని యింతకు

జంకెదవేమొ, తెల్వి త

క్కువయని యెందతెందటిచో కోరిన

వారిన సాక్ష్యమిత్తు ; మా

నవులము మేమె నమ్మమనిసన్

భయమేటికి నీకు ? ఉన్నచో

నెవరికి లెక్క ? పిచ్చివిను మింతకు

దేవుని గీపునిచో సఖా !

కాలము మాటిపోయినది కాగల

వారికి నేడు రోజు, లే

గోలయులేక యుండ మనుకొన్నది

సాగెదు ; లెమ్ము ! నేటి కీ

వేల యతిక్రమింపగదనే, గురు

లెక్కిన కాళ్ళకింత సం

చాలనమున్ ఘటించుము, విచారము

నేయగ వచ్చు బిమ్మటన్.

నీ దరినుండి సంజ పయనించెడి

వేళల హోరు మంచు నా

పాదము లంటి పోయితివి, బాగు

పడం గలవంచు నెంచి నే

నేదియుఁ గోర కూరకె వచించితి

పున్నె మటంచు; నచ్చినం

గాదనకుండ సేయు మటుగాని

యెడన్ వినిపింప కేరికిన్.

లోక మిది పలుగాకి, చీకాకు వలచు,

కోరి చూడ లే దొరుఁడు బాగుపడు చున్న ;

నీ శుభము నెంచి చెప్పితి, నీవు తెలియ

నేరకుండిన నాకేమి ? నీదు కర్త !

రే రాణి

ఈ తెలిమబ్బు గుంపు సవరించిన
 రవ్వల గద్దెపై నఁ గొ
 లై వొ తొగ కన్నెలన్ వలపు లార్చెడి
 చల్లని కన్ను సన్నలన్
 చాతురిఁ బిల్చు సోయగఁపు జాబిలి
 నవ్వలలోన జాటి నీ
 లేత యెడందలోఁ బడి పరీమళముల్
 చిలికించునే సుధల్ !

వెన్నెల తేట వెల్లువలు విశ్వము
 నిండిన యీ నిశేధముం
 దున్నమితాస్యవై ముసరుచున్న
 కుమార సమీర పాళికిన్

మన్నన కుబ్జిపోయి కల మాధురి
 నంతయు దోచియిత్తు వో
 క్రొన్నన, మేలితావి యెదకుం బరు
 నయ్యె నె ? ఎంతపిచ్చివే !

అల్లసఁ బిల్ల గాడ్పులకు నాకుల
 దాఁగిలి మూతలాడు నీ
 చల్లని రేకులన్ మధువు జాల్మొనఁ
 దావులఁ బిక్కటిల్లి రే
 యెల్లను బుల్కరించె ; మధురించిన
 నీ చిఱు జీవితమ్ము నే
 పల్లవపాణి వేణిపయిఁ బ్రాకగ
 నింతకు దాచి పెట్టితో !

జగతి ముంచె తినట్టి జ్యోత్సాస్నవంతిఁ
 దేలి యాడెడి నీలోని తేనె బుగ్గ
 ఒరసి కొని పోయి గంధబంధురములయ్యె
 మంద సంచారముల్ మధుమారుతములు.

ఎన్నికఁ గన్న తావిఁ దులకించిన

నీ నగుమోము సొంపు, లోఁ

గొన్నది పుష్పసంచయముఁ; గోరిక

లూరగ నిన్నుగన్న ఏ

యన్నుల మిన్న మిన్నకొను నల్లనఁ

గేల్వాలిఁ బెట్టకుండ ? బౌ

నన్నది సుమ్ము నీదగు నొయారపుఁ

బుట్టుక, ఓ హసన్తుభి.

రమణి వాల్జడఁ గుల్కెదో ప్రణయమధుర

హృదయులకుఁ జిక్కి ? ఆ పరమేశ్వ రాంతి

కమును బడయుదొ భక్తుల కరము వట్టి ?

ఇహ పరమ్ములయందు నీ కేదిగలదొ !

చుక్క

తాలిమిఁ బట్టుఁ దప్పి, పరదాలయి

కప్పిన నీలిమబ్బు బం

దాలను ద్రోచి వచ్చి, యెడదం బెన

వైచిన రాగదీప్తులం

గ్రోలిన నీ కటాక్షములలోఁ దళుకుల్

గురిపింతు వీ యనం

తాలయవీధి; వ్యర్థమిది యాతఁడు

లేని యమాస చీకటిన్.

కాటుకఁ బుక్కిలించి మనకల్

ముసుగుల్ గొనియున్న యీ నభో

వాటికఁ బ్రాణముల్ కనులఁ బట్టె

నిదీక్షణలోన; ఆతఁడే

పాటున దగ్గఱించి చలువల్

విదిలించెడి మొల్కనవ్వు ప

న్నీటఁ గరంచు నంచు గమనించెద

వెంతటి ముద్దరాలవే!

తెలియవు గాని, నీవు పలుతెన్నుల

నాతనిఁ గాచియున్నఁ గ

ల్వల పయి మోజు మిక్కుటము వానికి ;

చక్కని వాఁడె యైననున్

నెలనెల గండ, మట్టి మగనిం బడి

మాటికి దేవురించినం

గలదె ఖలమ్ము ? నీ మనసు గల్గిన

వాని వరింపు మన్యునిన్.

వలపు నిండిన యెడఁద మబ్బుల మఱుంగు,

జిక్కుకొననేల ? చక్కనిచుక్క; వవని

నెందఱెందఱూ కలరు ప్రేమించు వారు,

ప్రకృతి శోభావిలాస లాలసులు కవులు..

తుం ప ర లు

నీ చిటుమోము సొంపు గమనించిన

సంజల, నా యెడంద యం

దేచిన భావసంచయము లిట్టల

మై కనుపట్టు; జల్వలం

దాచిన దక్షిణానిల మొనరెచ్చడి

యాడిగ మిచ్చమెచ్చి నీ

చూచిన సోగచూపులకుఁ జొక్కిన

దీ ఋతులక్ష్మి, మల్లికా !

*

*

*

ఎలకోటన్ జెలువంపు మల్లియనుగా

నేఁ బుట్టియున్నన్, వఘా

విలసద్దీర్ఘ విసీల వేణి పయి

నువ్విల్లూరు పూగుత్తి మొ

గ్గలలో నొక్కటినై, కపోలముల

సింగారించుచున్ నర్తన

మ్ములు గావించెడి రాళ్లలోలకుల

దీప్తుల్ గప్ప రంజితైదన్.

* * *

వలపుల ముమ్మరించి చలువల్

జిగి తళ్ళులు గుప్పి ముచ్చటల్

గొలుపుచుఁ జెల్వపుం గొలనులో

విహరించుచుఁ దేలు : సారసో

త్పలములు గావు; మిట్టిపడు వాలుగ

చేపలు గావు; అందముల్

జలికెడు నవ్వి మా సహచరీ

నయనమ్ములు సుమ్ము నెచ్చెలీ !

* * *

కూరుకు లేని జవ్వనపుఁ గోరిక

లే యవతార మెత్తి శృం

గారముఁ గన్నవో యన ముఖమ్మున

మూఁగెన లాడు ముంగురుల్

దేరగ మాటి మాటికి నదే

పనిగా స్పృశించి, మన్ననో
హరిణి కింపు నింపు మలమూనిల,
నీది యదృష్టమన్నచో!

* * *

ఆగతి నంతు ముట్టని విహాయన

సీధుల లోన మెల్లగా
సాగుచు నుంటి క్రొత్త యభిసారిక
య, ట్లదికాద పోని, ప్రే
మాగమ వేత్త వేచొక మహా
రసికుం డెవఁడేని పంపఁగా

నేగుచు నుంటి వేమొ హృద

యేశ్వరికిం గుశలమ్ము దెల్పఁగా!

* * *

“క్రమ్మట వత్తు” నంచు జెలికాఁడు

మధుప్రియుఁ డానఁగొన్న మా
త్రమ్మన నమ్మి చేతికిని దక్కిన
యాతని - చూతమిద్ది కా

ని - మ్మని పోవనీవలదు; నెమ్మది

నీ దరినున్న మేలి కా

లమ్మన రేకులన్ విచికిలా,

బలవంతమునన్ బిగింపుమా!

*

*

*

కల మన సిచ్చినట్టి జతగాడని

ఘొంచి, శశాంకమూర్తి రా

కలకయి చిన్ని కల్వపుపు కన్నులు

కాయలుగాయఁ జూచి యూ

ర్పుల నిశఁ క్రోసి పుచ్చె; నెనరుం

గలవాడె హితుండు కాని, లో

కుల తరహా లెఱుంగనిది, గోల;

అమాన స్తరింప దయ్యెగా!

*

*

*

అతి పిపాసాకు లాత్త, కృశాంగియయ్యఁ

దొలకరి మనమ్ము లాగ మిన్నులను గాంచు

నకట! చాతకి తనదప్పి యార్చుకొనఁగ,

నీళ్లు కల వయ్యనే ధరణీ తలాన!

సా కీ !

పూచిన గున్నమావి నలవోకగఁ
జుట్టిన యీ లతా కుమా
రీ చరణమ్ము లంటి చులరించిన
తెల్లని గడ్డి పూలలో
దాచెను దేవుడే మధువు, దద్రస
లుబ్ధుల కోస; మింక సా
కీ, చపకమ్ము నిండఁ గొని యీ గదె
కెంపులు గ్రక్కు మోవికిన్ !

ఆసలు నిండు నవ్వుల నొయారముగా
నడి మింటికిన్ సుధా
వాసిత మూర్తి చేరె; జలువల్
దిగ మ్రింగిన పైరుగాలి నా

కోసమె వీచు; జాలమునకున్

సమయ మ్మిది కాదు సుమ్ము! ద్రా
క్షాసవ పాత్ర వేగ సకియా,
కొనిరమ్ము మఱొక్క సారికిన్!

నిక్కువ; మీ సమస్త ధరణీ

వలయమ్మున నింక దేనిపైఁ
జిక్కదు లేశ మీయెడఁద; చిక్కని
ద్రాక్ష రసాయనమ్ము నం,
జిక్కదనమ్మునన్ వయసు సంపద
నెన్నికఁ గన్న నీయెడం
దక్కిన; ఓ సుధామధురదర్శని,
నీ చరణమ్ము లానసూ!

వఱువాతం జలిగాడ్పులన్ నిమర

విప్సారంగఁ బుష్పాశ్లతోఁ
గరుషుల్ కట్టిన క్రొత్త తేని యల
సింగారించు కొంచున్ లతాం

శ్రీ వేమన గ్రంథానుబంధము
లేల ప్రోలు (కవి)

‘కొరికదీర.....సుహృద్వతి?’

తర సౌధమ్ములఁ గుల్కు పూల చెలులన్
సంచారముల్ బుచ్చు బం
భరుడున్ నేనె యెఱింగి నారము చెలీ,
మాధ్వీరసౌచిత్యముల్ !

కోరికదీర మద్యమును గ్రోలి
సమస్తము విస్తరించి, యె
వ్వారల కందరాని యనవద్య
సమాధి మునింగి నీ యెడిం
గూరుకు నందువేళ, బ్రదుకుం
దొఱఁగంగఁ దలంపువుట్టె; నే
తీఱని పున్నెపుం గలిమిఁ దీఱు
మనోరథముల్ సుహృద్వతీ ?

భూములనెల్ల నేలిన విభుల్
శయనించిరి మంటికొన; ఏ
దీమహి శాశ్వతమ్మనునదించుక ?
మ్రోడులునుం దలిర్చు నీ

యామనిఁ జేతులార విడునట్టివి

వ్యర్థపు జీవనాలు ! సా

కీ, మధుపాత్రఁ దె; మ్మిదిగొ కేల్ !

మన కన్యల తోఁ బనేమిటన్ ?

ముదిరిన కొద్దియున్ వెగటు పుట్టుచు

నున్నది యీ జగమ్ము ! 'నే

బ్రదికిన యన్నినాళ్లె; యెటువంటి

విచారము లేక హాయి నీ

వదనము చూచుచున్ మధువు వారకఁ

గ్రోలెద'నంచు మొన్ననే

వలదని బాసఁ జేసికొని వచ్చితి

నో చలదభ్రకై శికా.

పడయదు శాంతి యీ మధుపిపాస

యొకింత; రవంత యేనియుం

బడలిక వోక పాత్రపయి పాత్రగఁ

జేసికి నందనిమ్మ ! ఒ

క్రడనయి చూచగొందును సుఖ

మృది; నీ ఋణ ముంచుకోను; నీ
యడుగుల దుమ్ము రాల్తు, చెలియా,
వెలితీయని తీయ నూర్పులన్ !

వినతఘనాశ్రయ, మృచల విభ్రమ
కారణ మీసుధా నికే

తనము, పయోధి; సర్వ విబుధ
ప్రియమోహన మూర్తి వీవు, మో
హినివిల; సత్పథప్రియుల మేము,
సుధాంధుల; మింక నేల ప్రా
తను వడి సన్నగిల్లిన కథల్ స్మరి
యింప, సుధాప్రదాయినీ !

పట్టిన పానపాత్ర కెడబాటిడకే
ప్రియరాలిఁ గాగిటన్
బెట్టుచు, మాదృశుల్ సరసవృత్తులు
కండ్లరమోడ్చి హాయి నూ

కొట్టగ జోలబాడి బ్రమకుల్

మఱపించెడి కోకిలమ్మకుం

జిట్టి గళమ్మలో నెవఁడు చిందెనొ

యీ మధువు బ్రయంపదా!

స్థిరమయి నిల్చు నా మధుర జీవన

కావ్యము నభ్యసించు న

త్పరుషులు, కాలవార్ధిఁ జనిపోయిన

నిన్నను, లోకదృష్టిలో

నెఱుకకు రాక ముందవతరించెడి

రేపుఁ ద్యజించి, నేడె సం

స్మరణ మొనర్చి, మూల పురుషస్థితి

నన్ను భజింపరే, చెలీ ?

తరుణి, నీమోవి తేనెలం దరుచితేక

సరసంబుగు పానపాత్రకుఁ గలుపు రాక

బ్రదికి యున్నంత కీ యనుభవము పోక

జరుగుచో పాడు లోక మక్కలయె లేదు!

చందమామ

కలువపువ్వులకుఁ జక్కిలిగింతఁ బొసగించి

కొసరి మాటికి నవ్వుకొనుచు మురిసి

వలగొన్న మబ్బు పిల్లలఁ గూడి వేడుక

తోడ దాఁగురు మాఁతలాడి యలసి

తళుకుఁ జుక్కల కన్నుగిలుపులఁ గడగంట

విడిసిన చిఱునవ్వు పొడల కడరి

పరువెత్తు మున్నీటి తరఁగ గుఱ్ఱాల స

వారీ యొనర్చు బింబమున కుబ్బి

చలువవెన్నెలరేక పిసాళి వలపు

నవ్వు కెరటాల తియ్యందనమ్ములోన

ఈసమస్త జగమ్ము ముంచెత్తి విడిచి

చదలఁ గొలువ్రండె నెఱజోదు చందమామ.

చల్లని చూపుకోపు ; విరజాజులు

పూయు సుధాస్మితమ్ము; సం

పుల్ల మనోహరాకృతి; అపూర్వ

కళాదుచిరాంశుమాల ; వి

ద్యుల్ల తికాపరశ్శత సముజ్వల దీప్తి,

బుభానురక్తి; ని

న్నెల్ల వరించి వచ్చెను గదే, నెల

నాడె, పయోధిచంద్రమా !

కడలికిఁ గూర్చు బిడ్డఁడవు, కల్పి

పొలంతుక మెచ్చులందు త

మ్ముఁడవు, త్రివిక్రమప్రభుని ముద్దు

మఱందివి, అష్టమూర్తి క్రొ

మ్ముడిఁ గయిసేసుకొన్న విరిమొగ్గవు,

కాముని మేనమామ వే

ర్పడగ జగమ్ము మామ వపురా !

ఒకపాటివె నీయదృష్టముల్ !

గోరువెచ్చ వెన్నెలలు చకోరమునకు
అమరపాళికి నిత్య తుష్టాన్నదాన
మెవరు సమకూర్తు రమృతాత్మలింక ? నిను దొ
లంగి తెల్లవాఱునె కువలయము బ్రదుకు !

చుక్కల చందమామ, సొగసుల్
దిగవోసెడి నవ్వు క్రొవ్విరుల్
రెక్కలువిచ్చి చల్వలలరింప
వసుంధరఁ జూడలేని య
మ్ముక్కలు ఆడిపోసికొని రక్కట !
వారల దృష్టిదోషముల్
చక్కినఁ జిక్కుదే నెలనెలన్ ?
జగతిన్ నహిరా కృతజ్ఞతల్ !

ఎవ్వ రేమామకొన్న నీకేమికొదవ ?
కువలయమలర్చు చలువలఁ గొఱతపోరయ,
దేమి గాకున్న సతుల నెమ్మొములకుచు
సాటిచెప్పెడి కవుల నేస్తములుగలవు !

పూలమాల

చల్లని వేళఁ, దావి వెదజల్లెడి

యీ తెలి మల్లె మొగ్గ ల
ల్లన మాలఁ గూర్చి, సకియా,

చిఱునవ్వులు తెచ్చికొందు రం
జిల్లిన మోవికిన్ ! హృదయసీమను

మున్నను కోక యవ్వె యు
త్ఫుల్లము లయ్యె, నే మధురఁపుం
దలఁపుల్ దమి సిగ్గురేపుచున్ ?

మెత్తని చేతఁ బట్టుకొని మొల్పు

దగన్ సవరించి, వాసనల్

గుత్త గొనంగ నత్తరువులుం జిలికించి,
విలాసిని, సమా

యత్త మొసర్చివావు హృదయంగమ
భంగిమ ; డెందమందు రే
కెత్తిన ప్రేమవాంఛ ముకుళించిన . .
కన్నులఁ బిచ్చలించెనే !

కోమలి, తొంగిచూచె నడుగో !
నెలబాలుడు, నీ యతాకిక
ప్రేమరసార్ద్ర భావలహరీ
విచలన్నయనోత్పలమ్ములన్ .
ఆమెయి నేటికే దశదిశాలయ
పంక్తుల వీక్షణస్రజ
స్తోమములన్ రచించెదవు ?
చూపవె నీయెదలోనిచోద్యముల్ !

పెరిగిన తారలట్లు మదిఁ బెంపగు
నారట ; మల్కుడై నచోఁ
దిరిగి నిగుడ్తు చూపులను దేపకు
తేపకు, నీ నిరీక్షలో

నిరవగు నోము నోచుకొనె నే

నవమోహనముగ్ధమూర్తి ? వాఁ
డెఱుఁగడొ యేమొకాని, యిటు లింతకు
తెక్కలతోడ వ్రాలడే !

కమ్మని యూర్పుగాడ్పులకుఁ గందిన
నీ సగుమోవి నేల ప్య
ర్థమ్ముగ మూఁగనోములకుఁ దార్ప ?
అదే కనుచుండె వీణె, గా
త్రమ్మున మేళవించుచు సుధల్
విరియం బలికింపు ప్రేమగీ
తమ్ముల, నే కుమారప్రపదశ్వుఁ డొ
తాఁ జెవిఁజేర్చు వానికిన్.

పుష్పాశ్వఁదేనెల్లోఁ బొరలించి వాయు కి
శోరమ్ము లందిచ్చు సగాడిదలును
చిగురు మేతల గొంతు వగరెక్కఁ గలకంత
మాలపించెడి ప్రాత యేలపాట

తెలిసీట నోలాడి తేలాడు తొగకన్నె

బిలువఁగాఁ జుక్కల తళుకునైగ

వలపుల గుప్పి పచ్చలమేడ రేరాణి

పోత బోయుచునున్న లేతనవ్వు

జిలుఁగురంగుల చీరలఁ గులుకులొలుక

నాకు చిలుకలు నెఱపు లాస్యమ్ముగలసి,

అతనియందు నిబద్ధమా నఖిలదృష్టి

దోచుకొనఁ జూచుపోలికఁ దోచు నబల !

ఊరిన రాగమాధురుల నుబ్బిన

నీ విమలంపు డెంద మం

దేటిన కోర్కెలం బరిమళింపఁగఁ

గ్రుచ్చిన లీల మల్లికా

హారముఁ గూర్చి యాతఁడు ప్రియం

పడునట్టు లలంకరింపఁగాఁ

గోరికపోలు ! ధన్యుడె యగున్,

అతఁ డీప్రణయార్చనమ్మునన్ !

తెలియఁగవచ్చె నీ మనసు తెల్లము

గాఁ; గను సన్నలందు వ

ర్తిలు మగఁడెంతయేనిఁ దరితీపుల

కూరిమి నించుచుండ ని

చ్చలు ; వలపుందువారమున

సంతసమే పనిగాగ నుందు, వెం

దులకయి యింతతొందర ! యిదో,

యిఁగ వచ్చెడి వేళయయ్యెనే!

రేకురేకునఁ దలఁపులు ప్రాకులాడ

బువ్వపువ్వన పలపులు నివ్వటిల్లఁ

గూరిచిన మాల్య మనుభవ దూరమగునె ?

అదిగొ, కాలిచప్పుడు! పోదునమ్మ! శుభము!

‘ఈతిమిరావగుంఠనము.....తటిన్నటి!’

మెఱపు

ఈ తిమిరావగుంఠనము లించుక

యించుక దించుచున్, సుధా

శీతల మందహాస పరిషిక్త

విహార విహారచనోన్మిషత్

జ్యోతులతో దిగంతముల నొక్క

పరిన్ వెలిగించుచుండి, ని

ర్భితః జరింతు; వింత వివరింపుము

నీ కథ లో తటిన్నటీ!

జలదాంతఃపుర కేళివాసముల

లాస్యశ్రీపదన్యాసముల్

పలుమా అధ్యయనమ్ము సల్పు దివిష

ద్బాలామణీ, నీ తనూ

విలసత్కాంతి విభావీలాసముల

నువ్విల్లూరు డెందమ్మతోఁ

గలయం జూతుము, కాని, పాంథహృదయ

క్వాధమ్మ లా సృత్యముల్ !

చెలువారన్ సుర తెల్ల రాగడప

కుర్చీలందుఁ గొల్పొండ, బల్

మెలపుల్ మై జిగి సొంపుఁ జూపి సభ

వారిన్ రక్తి గట్టింతు ; మ

ద్దెలకాఁ డెవ్వఁ డపస్వరమ్ములను

బృధ్వీగోళ మూఁగించు ? నే

ర్పులకుం దగ్గ మఱొక్కనిన్ వెదకి

కీర్తుల్ వ్రాయు దిగ్భిత్తులన్.

కలదొకవార్త నిన్నడుగఁగా

గమకింతు, నెఱింగియున్నచోఁ

బలుకుము నిల్చి, మావలపు పం

టకు దెచ్చిన బిడ్డ లిద్ద తా

త్మలను వగల్ రగుల్కొలిపి మ

బ్బుల మాటయినారు; నీకు దా
రుల నెప్పుడైనఁ గన్పడుదురో ?
మము దల్తురొ ? ఓ క్షణప్రభా !

“పనిఁగొన కూరకే తిరుగుఁ బా

టొనరించుచు మబ్బుగుఱ్ఱముల్
గొనగొన లాడఁ, గొట్టు తళుకుం
గొరడా మెఱి పద్ది యా మహేం
ద్రుని” దనియందురే : ఉబుసు
దోఁపమికిన్ ముసలమ్మలాడు వా
ర్తను వెలువడ్డ పుక్కిటిపురాణము
కాదు గదా తటిల్లతా ?

ఏమయినఁ గాని, నీరూపు నా మనమ్ము
నింపుకొన్నది ; సోదామినీ, నిజాన
కింతయో అంతయో హృదయేశ్వరికిని
సాటి వచ్చుట నయనప్రచాలనముల.

తోఁటి బోటి

ఏమే భ్రమరాంగన, యి
ట్లీమెయిఁ దిరుగాడుచుంటి వేటికె ! ప్రణయ
శ్రీమహితుఁడు, ప్రాణేశ్వరుఁ
డేమే, పెడబాసి చనియెనే నుడువఁగదే ?

ఎక్కడవాఁడె ! యింత బులిపింపులఁ
బుచ్చెడి మాయకాఁడు ; ప్రా
దైక్కక మున్నె లేచి పని యేమొ
మునింగిన నీవిఁ బూవుట
మ్మక్కలఁ జేరి, యిచ్చకము లాడుచుఁ
గాలముఁ ద్రోసి పుచ్చు, నీ
టక్కరి మాయదారుల తుటారిని
నీ వెటు గట్టికొంటివే !

అన్య ! వచింప సిగ్గు ; అదియా

మరిచూడ ? కులాని కంతకున్

రవ్వను దెచ్చు పోకిలులె ? రాతిరియుం

బవలంచు లేదె ! యి

ట్లివ్విధి రామరామ ! ! చరియించుట

యించునె నీకుఁ గూడ ? ఆ

పువ్వులు రాలిపోను ! తలఁపుం

గొనఁడేమి రవంత నీయెడన్ !

ఏటికి ! ముద్దరాల, వతఁడే తన

మాటలు నిల్పలేడు; ఈ

పాటికిఁ జాలులే ! వెదకి వానికి

వేసరి పోయినావు ! ఆ

లాటి మహా సురూప సువిలాసి

లభింపక పోడు ! తేటి బో

టీ, టక్కొంకుకూరిమి నటించెడి

వారలతోఁ బనేమిటే !

తూరుపు తెల్లవాటినది దొట్టి,

చెలీ, మునిమాపు దన్ను సం

చారము, లింటి యాబిడ విచారము

దూరము ; వాడవాడ సిం

గారపు టుత్సనమ్ములు ! బికారి

మగం డికచాలు ! ఏల క

న్నీ రొలికింతు వింతయు గణింపని

యా వెడచెల్మిసేతకున్ ?

ఓపికయేది కాల్ నిలిపియుంచి .

సుఖంపంగ నింటిపట్టునం ?

దీ పరువంపు నీ వయసు కేది

సమానము ? రేపువిచ్చి యూ

మాపున వాడిపోవుచు దుమారము

దోగెడి నాలుపూపులే

తీపులు గూర్చువానికి ; సతీ,

అతఁ డీవలపే యెఱుంగజే !

ఇంటనె కాదు పో, నిముసమెచ్చటఁ

బాదము మోప! చొక్క వా

ల్లంటియె కాదు, రోజునకు లక్షలు,

కోటులు, సర్బదాలు మి

న్నంటులు! చూడ మీ మమత లా

మొనగానికిఁ జెల్లెఁగాక! యి

ట్లంటియు నంటకుండఁ దిరుగాడుట

యే మతమేమొ వానికిన్ !

ఇంతకు నీ వెఱుంగ వనియే

తలపోసెద : వీధిబడ్డ నీ

మంతిను లిందఱుండ, మతిమాలిన

సేతలు గాక, పద్మినిన్

జింతన సేయునే? బ్రదికె నీదగు

తాళిబలాన, భూమిపై

నింతకు నూకలున్నవి, చెవీ,

యినుఁ డన్న మహాప్రచండఁడే !

పాయని యీ వియోగమునఁ బాపము !

సామయినావు నీవు ; మీ

యాయనతోడి చెల్లి మలయానిల

నందనుఁ డప్పుడప్పు డా

ప్రాయన మేర్పడం దిరుగు, వాఁ

డగుపించిన వానిజాడ లం

దీయను వచ్చునెట్లా ; యెఱిగించితి

నా యెఱిగున్న సంగతిన్.

*

*

*

అమ్మ, నిజాన కాతఁ డెడమై చని

నప్పుడు పట్టరాని క్రో

ధఃస్మర, నున్నబంధ మెడఁదన్

దెగ తెంపులు సేసుకొందుఁ గా

నిమ్మ, హఠాత్తుగా నెదురనిల్చిన

వేళల నే నెఱుంగకే

సొమ్మసిలున్ మనమ్ము ; ఒడిఁ

జొచ్చును మేను; ముఖమ్ము ముద్దిడున్ !

సా ఫ ల్య ము

ఎవరు వారు : మేలి వలపు లీనుచుండి,
కన్పడక యాకు మఱుగులం గదలి మెదలి,
అమృతము జిల్కు వెన్నెల యందు, నీ వ
నమ్ము నల నందనోపవస మొసరుతురు ?

లోకము లోకమే నిదురలోన

మునింగిన యిట్టివేళ యం

దేకతమున్న యా మనుజుఁ డెవ్వఁడె ?

ఏమి పరీక్ష సేయు ? నో

హో ! కవివోలె కన్బడుచు నుండెనె !

ఎంతటి భాగ్యశాలివే !

నీకు లభించినట్టి తరినిన్ వృధ

సేయకు పువ్వుబోడిరో !

పడఁతుక, నీను భాగ్యములు పండిన,

వాతఁడు చక్రవర్తులం

గడనకుఁదేడు, నిన్ వలచి గాటపు

కూరిమి నింతదస్క న

క్కడ నిలుచుండి నీ సొగసుఁ, గన్నులఁ

దూఁచెడిఁ, జాలుఁజాలు ! నీ

ముడి విడినట్టి క్రొవ్వలపుఁ బోడిమికిన్

సఫలత్వ ముబ్బెఁ బో !

ఆతఁడె తల్చుకొన్నఁ గవితామృత

వాహిని నోలలార్చి ; భూ

మీతలి నీ యశస్సురణ మించగ

నక్షరరూప మిచ్చి, వి

ఖ్యాతము సేయఁజాలుఁ ; డెఱవాఁ,

తెరవాటిన యాకు బొంపపున్

మూఁతలు మాని, మానితవిముగ్ధ

శుభాకృతిఁ బైటఁ బెట్టుమా !

ఇన్ని సుమమ్ములుండఁ దరుణీ,
వరణీయ వటంచు నెంచి ని

న్నెన్నినవాడు ; వాడు టనుటే
తలపెట్టని కీర్తిగంధముల్

మిన్నులఁ బ్రాకు, నేటికి సుమీ
తరియించితి పుట్టినందు ; కే

మన్నను జప్పమాటలు ! నిరర్థకముల్
గద మా చరిత్రముల్ !

వలపు హెచ్చిన నీ నిండువయసు సొగసు
చూటలాడఁగఁ దలచి కాచుకొని యున్న
మధురమూర్తి అయ్యనిలకుమారకుండు
ఎత్తి వచ్చిన కై తవాకృతియొ, అతఁడు !

జిన దేవుడు

ఏమయ్యా, నృపనందనా, జగము

హాయిందేలి యోలాడు, ని

ద్రామాధుర్యము సందుఁ గందెలియకే ;

తారాపథమ్మున్ నిశా

శ్యామారత్నము కేశపాశముల

నాచ్చాడించె ; నక్షత్ర తే

జోగూంద్యమ్మును బోలి తేపకును

వాల్ జూపుల్ ప్రసరింతువే !

అదిగో ; నీ ప్రణామూఢినేత్రి, సతి :

స్వప్నానందసౌభాగ్య సం

పద నుమూలల నూఁగి సవ్వకొను !

నీపై నెంతగా మక్కువల్

పద నెక్కించినవో కనుల్ దెలుపు

తెప్పల్ మాతలై యున్న ; నె
మ్మది నీ హాపముఁ గాంచి సిగ్గుఁ గొనఁ
జెమ్మల్ దేరె నుంజెక్కులున్ !

ముద్దుల మాటఁగట్టు నగుమోమునఁ

దల్లి పయంటఁ బ్రోయుచున్
సద్దుఁ దొఱంగి రొమ్మునకుఁ జల్లని
చేతులు సాచుచున్న యా
నిద్దఁపు మేల్ కడాని పసినిగ్గుల
వన్నెలుదేరి యచ్చునం
గ్రుద్దినలీల నిన్నె సరిగొన్న
కుమారకు నై పె చూడవే ?

ఎక్కడ దీ విరాగము ? నరేంద్ర

కుమారక, ప్రాణ మొండుగా
మక్కువఁ బెంచుకొన్న జనమాన్యులు
నీ తలిదండ్రు ; లీవె నా

దిక్కని చెట్టఁబట్టిన సతీమణి ;

మొన్నటివాఁడు బిడ్డ ; మూఁ

పెక్కగ నున్న రాజ్యభర మేమి

యొనర్పఁ దలంపు పుట్టెరా ?

ఈ సన్యాసము చాలు ! చెల్లినది

నీకే ; కోడె ప్రాయమ్ము సం

దా ; సౌఖ్యమ్ములు కట్టిపెట్టఁగల

పంతమ్ముల్ ? సెబాసయ్య రా

జా ! సాధించెద వే మహార్థములు

కాషాయమ్ముతో ? బోని, వి

శ్వాసమ్ముంచి వచించి పోవఁ దగు

నీ వామాంగితో సర్వమున్.

వయసును బిగ్గఁ బట్టి నిలువం

గలమా ? కలకాల మీ నరా

లయమునఁ బేదజీవి యమృతత్వము

సెందునె ! దీనికింత సం

శ్రీ వేమన గ్రంథాలయము
తే ల ప్రో లు (కృష్ణ)

దియ పడి లేనిపోని వెలితిం

బడ బోక పురాతనంపుఁ ద్రో

వయె గొని వంగడమ్మునకు

వాసి మఱింతగఁ గట్టఁ బెట్టువూ!

అరుగు చున్నావటయ్య! రాజ్యమ్ము విడిచి;

కటికి చీకట్లు ; పెనుగాలి, కంటక వన

పథము లవి; యేమి గుండె నిబ్బరము! అపుడె

క్రమ్ము కొన్న వశాకికప్రభ లమారె !

సంజప్రాద్దు

చెదరిన ముంగురుల్ చెమట చిత్తడిఁ

జెక్కులనంట, మట్టియల్

మృదుల రనమ్ములం జెవుల నింపులు

నింపగఁ బచ్చగడ్డి నిం

బదిలఁపు మోపుఁగట్టి తలపై

సవరించి పొలాలగట్ల నె

మ్మదిఁ జనుఁ గాఁపుచిన్నది సుమాళఁపు

పల్లెపదాలు సాడుచున్.

*

*

*

అలమిన సంజ నింటిమొగమై

చనుడెంచెడి యాలవంద త్రొ

క్కులఁ బడి లేచు దుమ్ము మెఱుఁగుల్

గొను నల్లని మేనిచాయ నితి

‘పడమటికొండ నెత్తములపై వింతగా !’

పలరగ గొల్లబోయఁ డొకఁ డల్లన
 నేగెడిఁ, గ్రొత్తకిష్టు చె
 ప్పుల సడివిన్నఁదల్పుకడఁ బొంచి
 కనుంగొను నాలి నెంచుచున్.

* * *

పడమటి కొండనెత్తములపై
 చిలికించిన కుంకుమబు, లా
 గడపలఁ బిల్లగాలి తరఁగల్ విర
 జిమ్మి, పి.కారుఁద్రిష్ట సం
 దడి, మొసమొన్న భూమి జననమ్మును
 గొన్న కురంగశాబకం
 బడరిన సంతసమ్ముమొయి నారయు.
 మో మెగనెత్తి వింతగా !

* * *

తలుకుల సంతరించుచు లతా
 లలితాంగు లొసంగు పూల తె
 ప్పుల వలపుల్ గుబుక్కొనఁ ద్రపావతి
 వోలెఁ బ్రశాంతవృత్తిఁ గొం

డల యడుగంటి చిన్నికెరటాల

గమించు నదీమతల్లి లో

పలః బ్రతిబింబముల్ గని నభమ్మన

మబ్బులు నవ్వలాడెడిన్.

*

*

*

పచ్చని మేతకై పరుగువాటిన

చూడ్కుల చిన్నిమేక లో

నెచ్చిన కోర్కె, గొండకొన కెక్కి

సుఖమ్ముగ మేసి, మందకున్

వచ్చెడు దారి, గోలుపడి వందురుటల్

విని, తల్లిత్రోవ క

న్వొచ్చి కనుంగొనును బులుగు పిల్లలు

వృద్ధ పతంగ దీప్తిలో.

*

*

*

ప్రకృతి సకలమ్ము, ఆనందపరతనున్న

యా శుభక్షణమందు నిష్ఠాత్ముడగుచు

నరయుచున్నాడు దేనినో తరుణుడొకడు

జ్ఞానియో; వాడు సత్కవీశాను డగునొ!

త ర ం గి ణి

జలదనగాగ్రశృంగముల జాతిన

రంగులతో దిగంగణ

మ్ములు కడురక్తిఁ గట్టుచు నపూర్వము

లయ్యెఁ బ్రభాతలక్ష్మి చూ

పులఁ బులకించి ; కన్ను లరమోడ్చి

ముఖాబ్జము సోగదేఱఁ జం

చల కలగీతికారవళి సాగెద

వెచ్చటికే తరంగిణీ !

గిరినాథ ప్రథితోత్తమాంగముసఁ

గోర్కెల్ నిండ జన్మించి, ఊ

ర్వరకఁ డిగ్గి, గభీరమూర్తి యని యా

రత్నాకరుం జెట్టఁ బ

ట్ట, రహిం బోవుచు నుంటివేమొ ! వల ;

దా టాటోటురాయండు పె

క్కుర దక్కించుక యుండె ముందె ; యింక :

నీకున్ వారితోఁ బాటిదే !

ప్రభనముతోడనే యొసఁగె భావ

వికాస మొకింత యాజగత్

ప్రభు, వది ; నీ నిసర్గమధురంబగు

జీవన, మొక్కవాని యా

రభటికి బండిగాబ్రదుకు భ్రష్టయి,

స్వేచ్ఛకు స్వస్తిఁజెప్పి, ని

ప్రభవయి పోక యిట్లై సహజ

స్థితినుండు, తరంగసుందరీ !

వ్రాలిన సంజలం దరలివచ్చిన

యచ్చవుఁ బైరుగాలి ను

య్యాలల నూఁగు వీచివసనాంచలముల్

సరిదిద్దుకొంచు, బే

శ్రీ వేమన గ్రంథాలయము
చేరి ప్రెస్ (పుణె)

కోలగమున్న సత్కవుల నోమి,
ధరాజనయిత్రి యక్కునం
గ్రాలెడి నీ మనోహరవికస్వర
జీవిత మొండె సార్థమా !

సరసజీవని, నీ సుధాస్తన్యమిచ్చి
సస్యములఁబెంచి పండించి, జగదనంత
భరణమున జీవగట్టివై పరఁగఁగలవు ;
నీ బ్రదుకు లోకనిష్ఠాపునీత మమ్ము !

మూఁ గ నో ము

“ సకియ, యీ మనోహరశరత్సంధ్యలందు,
ఏ ఫలప్రాప్తికై విచలింపనట్టి
దీక్ష, నోములు నోతువో తెలియఁబలుకు ;
మతనిఁ జిరజీవిఁగాఁ జేయు వితముగాక !”

“ చనవును జూపుచుండుదువు, చానరొ,
మొన్నటిదాఁక ; యింక నా
తనిని వివాహమై సరిగదాటదు
వత్సర, మప్పడే మముం
గనియును బల్కరింప ! విది గర్వమొ !
నాధున కెట్టి భాగ్యముల్
దనరిన మాటలాడఁ దగదా ?
పలుకే గగనంబటే సఖి !

“దాపునఁజేరి, రాగభరితస్ఫురి
 తాతి విహాసనేత్ర వి
 క్షేపములన్ నయించి ; మధుశీకర
 సేచనమంజులప్రియా
 లాపములం గరంచెడి కళానిధి
 నీ పతి వచ్చుచో వ్రతా
 ద్యాపనఁజేయఁ జూడవుగ త
 త్సముహూర్తమునన్ సవిస్మృతిన్ ?”

“ఆ లలితస్మితానతకటాక్షము
 లేటికి ? ఆ కరాంగుళీ
 చాలన మేల ? ఆ విముఖసౌహృద
 మెందుల ? కా త్రపాభరం
 బేలనె ? బేల, ముద్దు లొలికించెడి
 మోవిఁ దెబల్చి తేనియల్
 జాలుకొనంగ నొక్కనుడి చాలు !
 వచింపు శ్రవఃప్రియమ్ముగా !

“కుదురుగఁ జేతఁ గుంకుమఁపుఁ

గ్రొంబరిఁజెన్ ధరియించి, కుచ్చెళుల్

పదములనంటి ముద్దుఁగొనఁ బావడఁ

దాలిచి రాళ్ళవఁకిఁ జే

నదుముచు మధ్యమధ్యఁ, దిరుగాడుచు

నుంటివి వాడవాడలన్

ముదితఁ, యేమి నోము లివి ?

ముక్తసరిన్ వచియింపరాదటే !”

“దిమ్మరి, యెంతకై నఁ దగుదే !

యిటులింత చికాకుఁ జేసిచం

గిమ్మనకుండ దీక్షఁ దఱిఁగించకయే

జరిగించుచుంటి” వం

చిమ్మెఱు నెచ్చెళుల్ కొసరి హేళన

సేయ, మృదుస్మితమ్ము భా

వమ్మెఱిఁగింప సాయపడి, బాలిక,

నీ వ్రతరక్షకయ్యెడిన్.

“ఇందలి చిత్రములు నా కృతజ్ఞతతోపాటు
 గడించుకొన్న గౌరవమునకు భాగస్వాములు
 శ్రీ కృష్ణ మూర్తి, నరసింహాచార్య
 సుహృద్దములు.”

ఆంధ్ర భూమి ముద్రణాలయము, వేపేరి, మదరాసు.

కావ్యమాల

1	ఆవాసానము	...	౧
2	ప్రణయబంధము	...	3
3	సుభాషితము	...	౬
4	రేరాణి	...	౧౨
5	చుక్క	...	౧౫
6	తుదిపరలు	...	౧౭
7	సాకీ	...	౨౧
8	చందమామ	...	౨౭
9	పూలమాల	...	3౦
10	మెఱుపు	...	3౫
11	తేటిబోటి	...	3౮
12	సాఫల్యము	...	౪3
13	జిన దేవుడు	...	౪౬
14	సంజప్రాద్దు	...	౫౦
15	తరంగిణి	...	౫3
16	మూగనోము	...	౫౬
17	ఇంద్రధనుస్సు	...	౬౨
18	కాపుపడుచు	...	౬౫
19	కవిరాజు	...	౬౮
20	సాక్షాత్కృతి	...	౭౧

నోములు నోచి కొల్లగ మనోరథముల్

సమకూర్చు కొన్న వా

రీ మహిళామతల్లులు ; తరించిన

వీరి యమోఘసద్వచ

స్తోమ విభూతి, లేత మనసుం

దడియార్చి కలంచు కోరికల్

లేమ, ఫలించుఁ దత్పదజలేజములం

దలమోపి మ్రొక్కునూ !

వలపుం జూపులఁ జుక్కముత్తయిదునల్,

వామాక్షి, నీ నోములం

దిలకింపన్ మనసై న మేఘముల

వీధిన్ బారులందీర్చి, పూ

వులజల్లుం గురిపించుచుండి రదె .

చూపుల్ నీ పయింద్రోచి ! వా

రల లెక్కింపు ; కుమారి, వాచెఱ

తెరల్ దప్పింపకే మెల్పునన్ !

తడయక నిప్పు చోసి పసిచాన,

జయం బిది యీ పరీక్షలో,

బడసిన భావిజీవితశుభప్రతి

పాదక మాను, ధాత్రి నే

ర్పడ సుయశంబు గల్గును ; భవ

జ్ఞయగాథల నాలపించు చె

లైడలను డెల్లువా రనుసరింతురు

నీ నియమప్రభావముల్ !

కులుకుచు వంగి యైదువలకున్

నతి సేయుచుఁ గొన్న దీవనల్

బలమయినిల్వ, నిశ్చలతఁ

బాలనఁ జేసిన మూఁగనోములొ

సలవడినట్టి యా పరిధవాయితమా

నును బల్కుతేనెలన్

జిలుకుచుఁ గ్రొంజవుల్ గలపు నీ

తెనుఁగున్ నుడికిన్ మెలంతుకా !

శ్రమపడి పల్ల వాధరముఁ జక్క

బిగించి సఖిమణి సరా

గము లొనరింప నోర్చి, సరిగా

వ్రతమున్ నెఱవేర్చినట్టి నీ

కు, మహి నఖండసౌఖ్యములు

కోరినకోర్కులు పండి, రాగర

క్రీమ హృదయమ్ము రంజిల సుఖంపు

భవజ్వయదీక్ష రక్షగా !

ఇంద్రధనుస్సు

నీలు గలచోట, మబ్బులతోటలోనఁ
గోరి కూరిమిఁ జుక్కల పేరటాండ్రు
సరవిఁ దమయింటి యతిధి కాషాఢలక్ష్మి
కందముగఁ దీర్చికట్టి రుమ్యాలచేరు.

* * *

కన్నుల్గుట్టెడి యిట్టి రంగు లెచటం
గాలించి కై కొంటి ? నీ

కన్నం బోలికలేని తూలికకు

దీర్ఘాయస్సు ! యీ చిత్రమో
యన్నా, మిన్నున వ్రేలవేసితి వ

దేలా ? మబ్బు పిల్లల్—మతే
మన్నం బైనిక నేమి—మాపుదురు ;

మూయన్ రాదె పో యింతకున్ !

* * *

ఈ విల్లెక్కడదోయి ? యెక్కిడితి

తండ్రి ! నేరమింజేసి యే

వేవో కానిపనుల్ బొనర్చి రదె

పోనీ, బిడ్డలందింత దు

ర్భావంబే ? తలపున్నదే విలయ

మాపాదింపఁ ? జాల్పాలు ! క్రో

ధావేళ మ్ముపసంహరింపు మిఁక,

సంతానమ్ము తుంతవ్యమా.

*

*

*

మలగొని కొండ నట్టనడుమం బడి

పోయిన యీవెలుంగు త్రో

వల శ్రమయెంచకే నడిచివచ్చిన

నీ యిలు సేర్పుసంచుఁ గో

క్కులు పురిగొన్న వీ మొదలెఱుంగని

మార్గము నాశ్రయించి యే

నలనఁ దుదిం గడింపఁగల న్వామి,

సచింపుము దోయిలించెదన్ !

*

*

*

మిన్నేటి తీరభూమిని యద్దకఁపుఁ జీర

నారనై చినది యే యమరకాంత ?

గగనేందీరకు మచ్చికను బూవుల సరమ్ము

ముడిచిన దే చుక్క-ముత్తయిదువ ?

మబ్బుదుప్పటికిఁ గ్రొంబట్టు వన్నెల యంచు

వేడ్కఁ గుట్టినది యే వేల్పు పడుచు ?

స్వర్గవాటికకుఁ బచ్చల సోగనిచ్చెన

నలుపుగా నిల్పె నే నాగకన్య ?

తీరిచిరి కెంజిపుల్ల బల్ తోరణమ్ము

నెలమి, స్వాగతసత్కారములను నడుప

వేలుపులత్రోవ ; భువినుండి వెడలినచ్చు

నే కవికి ? వీరునకు ? ధరణీశ్వరునకొ ?

కాఁపు పదుచు

ఓ యెలనాఁగ, కొంఁడి సిగ నుంచిన

పూవులు త్రోవరాళె న

న్యాయముగా ; నెఱుంగ విసుమంతయు !

నేటికిఁ గాపురమ్ము నై

సేయగవచ్చి నాలుగు నిశీధులు

సాగవు, మూఁడునాళ్లలోఁ

దీయని కోర్కెలెన్ని నినదించిన

వే, యనురాగవల్లకిన్ ?

బుడమున మత్తలో మగని బోనము

లా'యపి చెప్పు ? చేనికిన్

నిడముగ నీవు చేర్పడిననే, కల

యాకలి తీజోపోవ, నీ

రజనయనా, భవస్మృదుకరమ్ములఁ
బెట్టెద వంచుఁ గాక, అ
క్కజముగ నేల సాపడు ? నిగారఁపుఁ
గూరుము లెంత సేయునే !

పవలు పొలమ్ముతోఁ బడిన పాటు
శమింపగ నెమ్మో కాని కేల్
జివురులు పట్టి యూఁపుకొను చెయ్యివొ
ముచ్చట లాడుచుండి : వే
కువలను మేతకై చని శకుంతము
లిండ్లకుఁ జేరు వేళ గా
రవమున నింటికిం గలసిరాఁ గను
గొంటిని మిమ్ము నిర్వురన్.

ఈ పనిమాలు పెండ్లి నడ లెందులకే !
యొడలెల్లఁ గండ్లు గా
గా, పని మాని యా వలపుకాఁ డట
నీ నరుడెంచు త్రోవలం

జూపు నిగుడ్చి మాటికినిఁ జూచెడిఁ

బోగదవమ్మ ! క్రొత్త లీ

తీపులుతీయముల్ ! మమత

తీఱని ప్రొద్దులు రావు పోయినన్ !

తొయ్యలి, నీవులేక పనితోచదు

వానికి ; వాడులేక నీ

కియ్యిలు సేరరాదు, కలయించిన

కూరుము తెంతగట్టివో !

తియ్యని యీవసంత మరుడెంచిన

సౌఖ్యము మీకుఁగాక, యే

యయ్యకు నమ్మకుం గలుగునా ?

మగనాలి వెలుంగ వింతయున్ !

ఒడలువంచి పనిసవరించెడి వలంతి

కాపుపడుచ వీవు ; పనిలేక సమయమ్ము

వితయొనర్చు సోమరి కవి పీడు ; వీని

సాద లవేటికి ? నీపనిఁ జూచుకొనుము !

క వి రా జు

అలఘుకవికులమూర్ధన్యుఁ డతఁడు ; కుటిల
మానవసమాజకల్పితన్యూనహీన
శాసనాధీనదుర్బలస్వాంతఁ డతఁడు
కాడు ; కాడు, విశృంఖలకలుషబుద్ధి !

ఆతని లోకమోహనకళాభి

నివేశము, శేముషీనమా

నీత యశస్సుగంధము, పునీతము ;

దివ్యము ; స్వార్థపంకిలో

త్పాతవివేకసంకుచిత భావు

లొకింత యెఱుంగలేక యే

వో తగరాని మాట లనుచుందురు

పాపము మాటఁగట్టుచున్.

వేకువవేళఁ గన్నులను విచ్చిన
చక్కని పూలతేనె య
ఱ్ఱఁకలి తీఱఁద్రావు, మధుపార్భకు
లించుకఁ జేరరాక క
న్నాకగు మేలినంపెఁగ యెయూరము
పోలిక జీననమ్ము పూ
ర్ణాకృతిఁ దాల్చె, నంతె ; మలి
నానుభవక్రియకున్ దవీయమై.

మెల్లఁగా సాగిపోయెడి మేఘశకల,
మింత కదలని పర్వతశృంగసీమ,
నీటఁ బడినచ్చు నా సెలయేటినురుఁగు
భువనమోహనసందేశములను దెచ్చు.

ఐహిక మోహ బంధనములందుఁ
దగుల్కొని యున్నవారి కే
యూహలుదెచ్చి యీక తమయున్నియె
చూపని ముగ్ధమోహన

స్నేహమయమ్ములై న జడచేతనముల్

కవి పల్కులందుఁ బ్ర

త్యూహము లేక నై జవిభవోన్నతి

వెల్లెడి నక్షరమ్ములై !

రాజాస్థానము లెన్నియో యతని గ

ర్వాలంకృతశ్రీపదాం

భోజమ్ముల్ దలఁదాల్చి శాశ్వత

పదమ్మున్ బొంది వడ్డిల్లు ; ని

స్తేజంబై చను వై రిపండిత ము

ఖాసీనద్యశశ్చంద్రికల్

జేజేవెట్టుచు వాని దిగ్విజయ

లక్ష్మీమందహాసమ్ములో.

పాడులోకము ! తనబుద్ధి బండలై న ;

అతని సచ్చీలమునకు దుర్మతిఁ గళంకుఁ

దెచ్చిపెట్టెను ; సరసులు తెలియరే ని

జమ్ము ; దాని సున్నపుఁగట దుమ్ముజల్లి ?

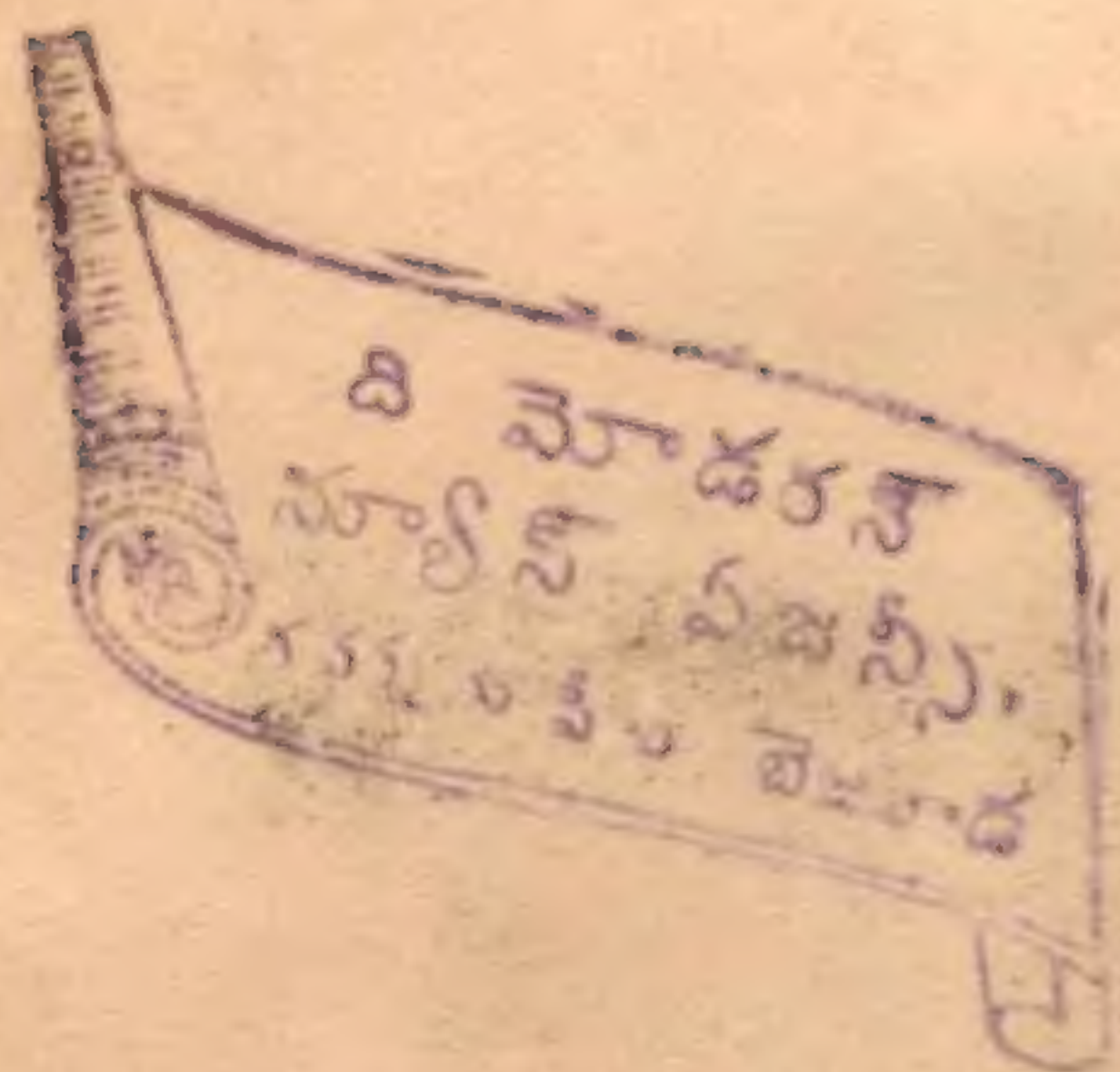
సాక్షాత్కృతి

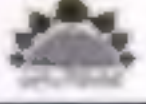
తల్లీ, ఆంధ్రపురంధ్ర, యిప్పటికి
మూతల్ వడ్డ నేత్రమ్మలు
త్ఫుల్లాంభోజములయ్యె ; నీ వనఁగ
నేమో యెంచుకోలేని యీ
యుల్లమ్మింతకుఁ దల్లడిల్లినది ; నీ
యాపణి పాతాకృతుల్
దెల్లంబై నవి నేటి కీజడుని బుద్ధిన్
బ్రేమవారాన్నిధి !

తెనుఁగుం దేశము పుట్టినిల్లు, గురులుం
దిద్దించి నా గోనమాల్
దెనుఁగుం బాసను ; ఈ శరీరమిది,
తల్లీ, పుష్టిఁ జేకొన్న దీ

తెనుఁగు బంటలఁ ; జుట్ట ప్రక్కములు
 నీ తెన్నుల్, సమస్తంబు నీ
 తెనుఁగే యంచు నెఱింగితిన్ గత
 పరాధీనప్రసన్నాత్మలో.

నిలువన్ నీడయుఁ గూడుఁగూడఁ గఱవౌ
 నిర్భాగ్యదేశీయు మూ
 ర్తుల కంఠమ్మున నీమవేదన ; వెతల్
 దోఁగాడు నా చూపులం
 జెలువుంబొసిన నీ ముఖమ్ము గనుపించెన్ !
 సత్య మిన్నాశ్శకుం
 దెలిసెన్ నీకలరూప మెల్లయు !
 నమస్తే అస్మదాంధ్రావసీ !

మనసు ఫౌండేషన్ పుస్తకాల పరిశీలనావర్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	TPLA119B174
పుస్తకం పేరు	వివంది
తారీఖు	28/10/24
ముందు అట్ట	NO
వెనుక అట్ట	NO
మొత్తం పేజీలు	87
పెద్ద పైకా పేజీలు	no
ఖాళీ పేజీలు	34A,1a,1b,50a,22a,3A
లేని పేజీలు	no
తయారు చేసినది	Rehana
పేజీలు విడదీసినది	Rehana
పరీక్ష చేసినది	pragathi
పేజీలు సరిచూసినది	
బైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
పరిశీలి	